

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 30. januarja 1867. ~

Gospodarske stvari.

0 razdelitvi menjavek.

Gover dr. Tomana v deželnem zboru.

Dr. Lovro Toman je v 14. seji poslednjega deželnega zbora dokazal potrebo, da se naredi postava, po kateri bi se med svoje lastnike razdelila taka zemljišča, ki so znana pod imenom menjavek (Wechselgründe). Ta za kmetijstvo taci krajev, kjer so taka menjavna zemljišča, važni predlog je podpiral tako-le:

Zemlja, na kateri bivamo, je naša mati, ki nas ima preskrbeti s potrebnimi pomočki in sredstvi za naše potrebe. Mi moramo skrbeti marljivo in modro, da ona porodi dostojno taci pomočkov. Kakor v pašnikih, tako leži mnogo pridelkov zamorjenih v menjavnih zemljiščih.

Kaj pa so menjavke?

Menjavno zemljišče je tako, ki ima dva ali več gospodarjev, ki se v vžitku vrsté. Taka zemljišča so travniki, njive itd. Razmere take vrstitve so mnogovrstne, na priliko: 1. Včasih so konči, to je, vsa menjavna zemlja je na dva konca razdeljena in vsak tak konec se leto za leto menjevave vživa. Kdor je letos vžival konec a, vživa drugo leto konec b, in nasprotno. V teh primerljajih je menjavna zemlja ena parcela (en part). 1. Včasih ste pa dve parceli (dva parta) in se parceli vsako leto menjevave vživata. Tako ima vsaka parcela vsako leto drugega gospodarja. 3. Včasih je pa menjavna zemlja samo ena parcela, pa se tako vživa, da jo ima eno leto en gospodar vso, drugi pa drugo leto vso.

Te razmere vživanja in še druge se nahajajo pri menjavnih zemljah.

Iz takega vrstilnega vživanja pa imajo solastniki ali sosesestniki in tudi vlada mnogo škode.

Kar zadeva solastnike, se jim kaže sledeča škoda:

1. Ako so menjavna zemlja travniki, se ti prečisto pokosé, tako se sčasoma popolnoma pokončajo in še polovico dohodkov ne dajo, ki bi jih dali, ako bi bili razdeljeni v kose in taki kosi polna in posamna last enega vživalca. Na taci travnikih se zapazijo cele lehe, ki so brez trave. Vsak kmetovalec lahko loči menjavne travnike od drugih.

2. Take travnike je navada v jeseni prav čisto in golo popasti „potvezati“, kakor Gorenci pravijo. To je, konji in goveja živina se pribija na verige ali vrvi otvezana na take travnike in se prestavlja tako dolgo, da vseh ne ogloje. Kar konjem in govedi ostane, posname še ovca. Gospodar, ki ima ravno letos vžitek, posname vse do čistega, do živega, in njegov naslednik mora žalosten gledati, — in spredniku prihodnjo leto zopet kar more vrne. Tako gré to dalje in zemlja

mora na zadnje popolnoma opešati in tako oslabeti, da ne dá skoraj nič trave.

3. Menjavna zemlja se slabo obdeluje; njive se malo, travniki nič ne gnojijo, ker vživalec vživalcu dobička ne privošči. Na menjavnih travnikih se ne trebijo vodni grabni, se ne odpeljujejo prevelike vode, grmovje se ne trebi, kamnje ne pobira, brez skrbi se sém ter tje vozi, z eno besedo, taki travniki se nemarljivo zapuščajo.

4. Kdor ima veliko menjavnih parcé, ta ima tudi celo zbirko davkovskih bukvic, ktere se ravno tako vsako leto menjujejo, kakor vživanje.

Zgodi se pa lahko, da človek pozabi na take bukvice, ali da jih od sprednika ne dobi, — na enkrat pa pride rubež za davke, gospodar ne vé, kaj je dolžen, zdaj teče k davkarju, zgublja čas, plača rubežen, vrh tega se jezi in škoda je gotova.

5. Zastran davkov pa se zná škoda tudi iz tega kakemu solastniku zgoditi, ker se davki in nakladi menjajo in ravno enega morebiti večí nakladi zadenejo. Že leta 1861. je gospod Koren v občnem shodu gospodarske družbe govoril, kako da so škodljiva menjavna zemljišča, kaka škoda da se dela solastnikom po teh neprimernih davkih.

6. Pa tudi sovraštvo in pravde izhajajo iz menjavnega vživanja.

Te in še druge škode izhajajo očividno iz menjavnega vžitka zemljišč za solastnike.

Pa tudi vlada ima škodo pri pobiranju davkov, ker pri njem veliko časa zgubi.

Iz tega površnega premišljevanja se že vidi velika škoda, ki solastnikom in vladi iz menjavnih zemljišč izvira. Takih zemljišč pa imamo v naši deželi še prav veliko. Se vé, da bi solastniki si lahko sami škodo odvrnili, ako bi si taka zemljišča razdelili; al žalibog v naši domovini je še preveč gospodarjev, ki pravijo: „Kakor je bilo, tako naj bo zdaj in v prihodnje!“ in marsikter solastnik neče se v razdelitev vdati zavoljo tega, ker ravno njegov solastnik tega želi. Saj je dosti vzroka za sovraštvo ali vsaj neprijateljstvo v tem, da sta do zdaj eno zemljo zaporedoma vživala in si nagajala.

Neogiblivo je tedaj treba, da se skrbi na poti postave, da se razdelijo taka menjavna zemljišča, zato sem storil ta predlog.

Oglas

zastran izložbe (razstave) kmetijsko - obrtniške v Ljubljani.

Gledé na to, da je letošnje leto velika razstava v Parizu, ktera traja od meseca maja do oktobra in